
Prædiken – Bethel – søndag d. 30/11 2008

Den første søndag i advent er sammen med Kristi Himmelfartsdag nok to af de mest oversete af alle kristne helligdage. Mange ved slet ikke, at de to er nøje forbundet. Faktisk ved mange slet ikke, hvad det præcis er, vi fejrer ved Kristi Himmelfart og advent.

Med himmelfarten ligger det jo ligesom i ordet – Kristus farer til himmels – men hvorfor er det lige, det skal fejres, at Jesus har forladt jorden?

Og hvad særligt er der ved første søndag i advent, ud over at vi tænder det første lys, og dermed officielt skyder det juleræs i gang, som butikkerne indledte for 1-2 måneder siden?

Er første søndag i advent en helligdag? Er advent ikke bare sådan en hyggelig tradition, hvor vi fordriver tiden med at tænde nogen lys, mens vi venter på den egentlige fest, juleaften?

Og hvad i alverden har advent at gøre med Kristi Himmelfart?!?

Det korte svar er: alt! Advent har alt at gøre med Kristi Himmelfart. [...] Det skylder jeg jo nok at give en forklaring på, men for at gøre det er jeg nødt til at begynde et andet sted

Advent og jul er mere end nogen anden højtidsdag, som mange af os forbinder med familie. Og lige netop ideen om familie er en god indfaldsvinkel til det, vi skal se på i dag. Vores tanker og ideer om familie er selvfølgelig på godt og ondt præget af det samfund, vi er del af. For nogen er drømmen om kernefamilien intakt, men for rigtig mange mennesker kan et ord som ”familie” kalde ret så blandede følelser og minder frem; gode og dårlige, skønne og smertefulde.

Og når vi så læser forskellige steder i bibelen om familierelationer, så ligger alt vores tankegods – vores minder, følelser og erfaringer – og farver det, vi læser. Hvad vil det sige, at Gud er vores far? Hvad vil det sige, at din trosfælle er din bror eller søster? Hvad betyder det, at Guds Ånd giver os barnekår? Lad os lige læse nogle vers sammen – fra Romerbrevet 8:1-17:

Så er der da nu ingen fordømmelse for dem, som er i Kristus Jesus. For livets ånds lov har i Kristus Jesus befriet mig fra syndens og dødens lov. Det, som loven ikke kunne, fordi den kom til kort på grund af kødet, det gjorde Gud: **Han sendte sin egen søn** i syndigt køds lighed og for syndens skyld **og fordømte dermed synden** i kødet, for at lovens krav skulle opfyldes i os, som ikke lever i lydighed mod kødet, men i lydighed mod Ånden. De kødelige vil det kødelige, og de åndelige vil det åndelige. Det, kødet vil, er død, og det, Ånden vil, er liv og fred. For det, kødet vil, er fjendskab med Gud; det underordner sig ikke Guds lov og kan det heller ikke. De, som er i kødet, kan ikke være Gud til behag.

Men I er ikke i kødet, I er i Ånden, så sandt som Guds ånd bor i jer. Den, der ikke har Kristi ånd, hører ikke ham til. Men når Kristus er i jer, er legemet ganske vist dødt på grund af synd, men ånden har liv på grund af retfærdighed. Og når hans ånd, han som oprejste Jesus fra de døde, bor i jer, skal han, som oprejste Kristus fra de døde, også gøre jeres dødelige legemer levende ved sin ånd, som bor i jer.

Brødre, så skylder vi da ikke kødet at leve i lydighed mod det. Hvis I lever i lydighed mod kødet, skal I dø, men hvis I ved Åndens hjælp dræber legemets gerninger, skal I leve. For alle, som drives af Guds ånd, er Guds børn. I har jo ikke fået en ånd, som giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men **I har fået den ånd, som giver barnekår**, og i den råber vi: Abba, fader! Ånden selv vidner sammen med vores ånd om, at vi er Guds børn. Men når vi er børn, er vi også arvinger, Guds arvinger og Kristi medarvinger, så sandt som vi lider med ham for også at herliggøres med ham.

Ordet ”barnekår,” som vi støder på to gange i disse vers (og igen i Gal. 4:5 og Ef. 1:5) var et ekstremt stærkt ord, da Paulus skrev det. I dag er det et mærkeligt, lidt gammeldags ord, der i bedste fald lyder lidt romantisk, og i værste fald bare lyder sært og uforståeligt. Men da det blev skrevet, var det en ekstremt stærk metafor. Det betyder egentlig ”adoption” (= vi har en ånd, som giver adoption) men adoption var noget ganske andet dengang, end det er i vores samtid og samfund. I det hele taget var familieliv og familiemønstre meget anderledes på Jesus’ og Paulus’ tid.

Overalt i romerriget gjaldt en lov, der gav familieoverhovedet (patriarken) ubetinget og uindskrænket magt over alle i husstanden. Det var hans opgave at videreføre slægten, beskytte husstanden og værne om dens ære med alle til rådighed stående midler. Hvis han fandt det nødvendigt, kunne han straffe personer, der var tilknyttet husstanden, med fængsel, pisk, tæsk og/eller i yderste konsekvens henrettelse. Det gjaldt koner, børn, børnebørn og oldebørn – og naturligvis slaverne og deres efterkommere. Når det handlede om familiens ære, var alt lovligt i henhold til den romerske lov om patriarkens magt. De kaldte den *patria potestas*.

Når et barn blev født, var det patriarkens opgave inden for 8 dage at tage stilling til, om den nyfødte skulle anerkendes som menneske og som del af husstanden. Det markerede han ved at løfte barnet i vejret og give det et navn. Og så var det et menneske. Men hvis han vurderede, at barnet var uønsket (f.eks. fordi det var en pige eller handicappet eller bare sygt), så blev det ikke anerkendt som et menneske. Det blev lagt ud på møddingen, hvor det kunne sulte eller skriges sig ihjel. Alternativt kunne det være, der kom nogen forbi og samlede barnet op, og solgte det til slaveri eller prostitution. Sådan gjorde man, før aborten blev opfundet. Der findes adskillige arkæologiske udgravninger, hvor man på køkkenmøddinger har fundet i hundredvis af babyskeletter.

Vi synes, det lyder enormt makabert og grotesk. Dengang var det lige så almindeligt, som abort er i dagens Danmark. Sådan var den lov, man havde vedtaget, og hvad der er lovligt, er jo i orden. *Patria potestas* gav familieoverhovedet uindskrænket magt (og pligt) til at træffe sådanne beslutninger – for at beskytte husstandens ære og velfærd.

Hvis barnet blev anerkendt som menneske (løftet op og navngivet), hørte det under familieoverhovedets *patria potestas*. Man havde i så fald at adlyde, gøre sin pligt, opføre sig ordentligt og ikke krænke familiens ære – eller tage sin straf, som i yderste konsekvens kunne være ... æresdrab. Det er et familiesyn og en kultur, som for de fleste af os er forfærdelig og uforståelig og fremmed. Men realiteten er, at det var sådan et samfund, Paulus voksede op i. Jøderne praktiserede ganske vist ikke denne lov – de tog tværtimod afstand fra den – men i de omgivende græske og romerske samfund var det normen. Og i alle de byer, hvor Paulus plantede menigheder, var det her en helt almindelig del af dagens orden.

Er barnekår overhovedet attraktivt under sådanne vilkår? Og hvor kommer barnekår / adoption så ind i billedet i forhold til kristendom? Adoption på den tid betød, at man blev flyttet fra en *patria potestas* til en anden. At man som slave blev overdraget fra en herre til en anden. Eller at et barn, hvis far var død, blev adopteret af en anden, og dermed kom til at høre under dennes beskyttelse og magt. Det var ikke ualmindeligt, og i de menigheder, som Paulus plantede og skrev breve til, har der sandsynligvis været personer, der på den måde havde oplevet adoption på egen krop. At blive overflyttet fra et overhovedes uindskrænkede magt til en anden.

Det var en lidt lang omvej til en tid og en kultur, der forekommer at være meget fjernt fra os. Men det var en nødvendig omvej for at forstå, hvorfor ”barnekår” eller adoption var så ekstremt stærkt et udtryk for Paulus at bruge. For hvad er det, han siger om det, vi kalder at blive kristen / høre Gud til? Hvad vil det sige, at *vi har fået den Ånd, som giver barnekår*? Det vil sige, at vi er blevet flyttet fra en *patria potestas* til en anden – og bedre!

Sidst jeg talte her i kirken – for to uger siden – kom der én hen til mig efter gudstjenesten og sagde: ”Nu har du de sidste to søndage mere eller mindre pillet min børnelærdom fra hinanden. Du har sagt, at evangeliet (eller i hvert fald Romerbrevet) ikke primært handler om, at jeg kan få min skyld tilgivet, og du har sagt, at min personlige, individuelle tro betyder relativt lidt i forhold til Jesu trofasthed. Kunne du så ikke, når du kommer den 30/11, så sige noget om, hvad evangeliet *så* handler om? Hvori frelsen *så* består?” Det blev ikke sagt på nogen uvenlig måde, og jeg synes, det var et helt igennem berettiget spørgsmål. Hvad er evangeliet? Hvad er frelse?

Frelse er at blive flyttet fra en *patria potestas* til en anden. Frelse er at blive løst fra én herre og komme i en anden og bedre Herres varetægt. Frelse er at blive befriet fra en destruktiv besættelsesmagt og i stedet blive knyttet til en konstruktiv, kreativ og kærlig magt.

Den første magt kunne vi kalde synden eller kødet. Det ville være vældig bibelsk. Men det er også nogle vældig svære ord. Vi kunne også kalde det myten om, at vi er uafhængige væsener med frihed til at bestemme over os selv. Myten om at vi er vores egen herre.

Mennesket er grundlæggende godt. Jeg tror ikke bare på ”det gode i mennesket” – jeg tror, at mennesket *er* godt. Det tror jeg, fordi det er det første, Gud siger om mennesket. Det er godt lavet. Det er godt håndværk. Ikke desto mindre siger Paulus om dette gode menneske (i kapitel 7), at det gode, som vi vil, det gør vi ikke, og det onde, som vi ikke vil, det gør vi. Det er en selverkendelse, som alle mennesker kan spejle sig i ... hvis man tør være ærlig. Men hvis mennesket i bund og grund er godt, og oven i købet tror på det gode i sig selv, hvorfor lever vi så ikke bare godt og kærligt og uselvvisk hele tiden?

Det gør vi ikke – af lige præcis én grund: myten om at vi er vores egen herre er lige nøjagtig det, der skiller os fra Gud. Som Jesus sagde, så er der ingen, der kan tjene to herrer. Du kan ikke både kalde dig selv herre og kalde Gud Herre (ja, det kan du godt, men du narrer ikke andre end dig selv). Det er et enten-eller.

Du kan vælge at tro, du er din egen herre, men resten af dit liv vil til din død være styret af alle mulige impulser (bibelen kalder dem bl.a. fristelser), som du ikke selv er herre over. Ingen af os lever i et vakuum. Vi lever i en verden fuld velgørehed og grådighed. Fuld af glæde og sorg. Fuld af godhed og ondskab. Fuld af ydmyghed og hovmod. Fuld af nåde og hævnthirst. Fuld af omsorg og vold. Fuld af mennesker, der vil være deres egen herre, og som vil gøre det gode ... og *noget gange* lykkes med det, men alt for ofte *ikke gør det*. Hvorfor? Lige præcis fordi man ved at vælge sig selv som herre per definition afviser Gud som Herre, og dermed vender ryggen til Ham, der kan sætte os fri til at være styret af noget langt større og bedre end impulser, indskydelser, gode intentioner og overvejelser om, hvad jeg lige synes, jeg har brug for eller lyst til.

Paulus' ord kan synes gammeldags (fordi de *er* gamle!), men de er såmænd aktuelle nok: De kødelige vil det kødelige, og de åndelige vil det åndelige. Det, kødet vil, er død, og det, Ånden vil, er liv og fred. For det, kødet vil, er fjendskab med Gud; det underordner sig ikke Guds lov og kan det heller ikke. De, som er i kødet, kan ikke være Gud til behag.

Det er her, frelsen kommer ind i billedet. Evangeliet forkynder os en vidunderlig mulighed. Hold op med at forestille dig, at det bedste resultat kommer af menneskets patetiske forsøg på at være vores egen herre. Gud har i sin tid opfundet og taget patent på kærlighed. Hans ophavsretigheder bliver krænkede på det grusomste, men sådan er det jo med mange opfindelser. Nu kommer kærlighedens og godhedens opfinder (som for øvrigt også opfandt os mennesker) og giver os et tilbud, der næsten er for godt til at være sandt. Et tilbud der er for godt til at afslå. Han vil gerne adoptere os! Han vil gerne løse os fra den magt, der igen og igen driver os til at leve, som vi ikke burde leve. Han vil gerne flytte os fra syndens *patria potestas* over til Guds egen *patria potestas*.

Han vil gerne give os en førstehånds erfaring af, hvad det egentlig får af konsekvenser, når man siger ”Vor Far, du som er i himlen ... din er magten og æren i evighed.” Her er en Far, som vogter over familiens ære – ikke ved at begå æresdrab, men tværtimod ved at oprejse fra de døde!

Til mennesker, der således har ladet sig adoptere af Gud, siges det: De, som er i kødet, kan ikke være Gud til behag. Men I er ikke i kødet, I er i Ånden, så sandt som Guds ånd bor i jer. Den, der ikke har Kristi ånd, hører ikke ham til. Men når Kristus er i jer, er legemet ganske vist dødt på grund af synd, men ånden har liv på grund af retfærdighed. Og når hans ånd, han som oprejste Jesus fra de døde, bor i jer, skal han, som oprejste Kristus fra de døde, også gøre jeres dødelige legemer levende ved sin ånd, som bor i jer. Brødre, så skylder vi da ikke kødet at leve i lydighed mod det. Hvis I lever i lydighed mod kødet, skal I dø, men hvis I ved Åndens hjælp dræber legemets gerninger, skal I leve. For alle, som drives af Guds ånd, er Guds børn.

Der er stadig en del ting i disse gamle, knudrede sætninger, som er svært for os lige at forstå. Det ville tage os resten af dagen, hvis vi skulle høvle alle ”knasterne” glatte. Så for at holde os til det enkle, som vores fokus i dag: frelse består i at blive flyttet (adopteret) fra en sfære af indflydelse og magt, der ender med død – til Guds stærkere og bedre sfære af magt. En magt, der øver en kærlig og hellig indflydelse på os. En magt, der ender – ikke med død, men med opstandelse.

Det er ikke en adoption, vi selv er herrer over. Det ville være en selvmodsigelse, for det er netop en adoption *bort fra* selv at være herre. Men det er heller ikke en adoption, der sker imod vores vilje. Det er en adoption, vi tager imod i taknemlighed, tillid og trofasthed mod Gud. Det er det, der ligger i det Nye Testaments tale om at tro: taknemlighed, tillid og trofasthed.

Hvordan kommer denne adoptionsmulighed i stand? Nu siger jeg noget, som jeg inderligt håber, I ikke vil misforstå. Det kan meget let misforstås, og man skal holde tungen meget lige i munden. Kristendommen har gennem årene haft et lidt mærkeligt, ubalanceret forhold til jul og påske. I vore dage bruger vi mest krudt på at fejre julen, men sådan *kristeligt set* synes vi nok egentlig, at påsken er vigtigere, for mange af os har lært, at det er korset og opstandelsen, vi skal have blikket rettet imod. Det er det centrale.

Det anfægter jeg heller ikke. Men da det nu er advent, og da vi nu kun er omtrent 4 uger fra at bevæge os ind i den velsignede juletid, så lad mig foreslå, at vi et øjeblik kigger lidt væk fra korset og ser på Romerbrevets kapitel 8, vers 3: Det, som loven ikke kunne, fordi den kom til kort på grund af kødet, det gjorde Gud: **Han sendte sin egen søn** i syndigt køds lighed og for syndens skyld **og fordømte dermed** synden i kødet.

Jeg har igennem hele min opvækst i kirken læst, at ”synden blev besejret ved at Jesus døde på korset.” Jeg har også hørt den lidt mere nuancerede version, at ”synden blev besejret på korset – og i opstandelsen fra de døde.” Men Paulus siger interessant nok, at synden blev fordømt, allerede da Gud sendte sin søn – da Jesus blev født som menneske.

Jesus var det første menneske, der på én gang var underlagt sin jordiske adoptivfars (Josefs) myndighed *og* sin himmelske fars *patria potestas*. I Jesu fødsel og liv som menneske sætter Gud synden til vægs. Jesus levede som menneske på nøjagtig samme vilkår som du og jeg. 100 %. Men igennem Jesu menneskeliv fordømte Gud synden og fortrængte den med den hellighed.

Jesus var den første, men det var aldrig meningen, at han skulle være den sidste. Tværtimod! Al tale i det Nye Testamente om at leve i Kristus, i Ånden, i Nåden, om at Kristus lever i os, handler om og kalder os til at leve i den samme virkelighed. At dele det vilkår med Jesus at Gud er vores Far.

Jesus var den første, der opstod fra de døde, men det var aldrig meningen, at han skulle være den eneste. Tværtimod! Evangeliet forkynder netop, at vi, der er adopteret af Gud, og deler barnekår med Jesus, også skal dele det vilkår med ham, at vi dør – og opstår fra de døde! Når vi er børn, er vi også arvinger, Guds arvinger og Kristi medarvinger, så sandt som vi lider med ham for også at herliggøres med ham.

Jeg begyndte denne prædiken med at sige, at Kristi Himmelfart og advent hænger meget nøje sammen. Og der slutter vi også. Ved Kristi Himmelfart og ved advent bringes himmel og jord, Skaber og skabning sammen. Det kristne håb består ikke i, at menneskets ånd kommer i himlen, når man dør. Det er en sørgelig, ynkelig og udsultet misforstået udgave af evangeliet. Jesus er det første menneske, der *med både krop og ånd* tager plads ved Guds side. Men det var aldrig meningen, at han skulle være den sidste! Tværtimod! Den første søndag i advent fejrer vi forventningen til den omvendte Kristi Himmelfart – nemlig Kristi genkomst. Vi fejrer det urgamle, kristne håb, at Jesus en dag kommer tilbage for endegyldigt at smelte jord og himmel sammen.

Adam og Eva fik at vide, at hvis de spiste af den forbudne frugt, ville de dø. Hvad skete der? De blev ikke slået ihjel, men sendt i eksil – væk fra det nære fællesskab ansigt til ansigt med Gud. Og igennem hele resten af bibelen fungerer eksil konsekvent som en metafor for død. Når Paulus (og andre i det Nye Testamente) taler om død, mener de oftest det ”eksil” det er at være adskilt fra Gud; ikke at kunne se Ham ansigt til ansigt.

Men Kristi Himmelfart forkynder os, at det første menneske *netop nu, i dette øjeblik, mens vi holder gudstjeneste*, ser Gud ansigt til ansigt. Og første søndag i advent forkynder os, at Jesus en dag kommer igen, for at bringe alle Guds adopterede børn ansigt til ansigt med deres Far. Julen er en forsmag på den dag; i julen kulminerer adventstidens fejring af den forventning, det håb: at Jesus en dag bringer os ansigt til ansigt med vores himmelske Far.

Den Far, Jesus selv lærte os at tiltale sådan her:

Vor Fader, du som er i himlene!
Helliget blive dit navn,
komme dit rige,
ske din vilje
som i himlen således også på jorden;
giv os i dag vort daglige brød,
og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere,
og led os ikke ind i fristelse,
men fri os fra det onde.
For dit er Riget og magten og æren i evighed!
Amen.

(Matt 6:9-13)